

BRIEVEN VAN KINDEREN GODS

MAARTJE BEKET

WEDUWE ENSINK

ZUSTERS DEN HOLLANDER

VROUW HENTINCK

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2007

MAARTJE BEKET

Mijn geliefde kinderen, of mijn geliefde vrienden of vriendinnen. Daar ik enige werkzaamheden wilde aantekenen, die ik tussen den Heere en mijn ziel ondervonden heb, en misschien na mijn dood door u mocht gelezen worden, dan is mijn wens en bede dat de Heere het nog eens wilde zegenen aan uw harten; want Hij, Die toch alleen maar Machtig is om zelfs het tegenstrijdigste middel te gebruiken, nam maar slijk om de blindgeborene zijne ogen te openen; er was van alle eeuwen zulks niet gehoord. En och! mocht het dan nog zijn dat Die grootmachtige God het zegende, tot eer van Zijn grote en nooit genoeg volprezen Naam.

Mijn onbekwaamheid en mijn uitwendige bezigheden, waar de Heere mij in geplaatst heeft na het overlijden van mijn man, heeft mij lang opgehouden, en dan wist ik niet hoe ik zou moeten beginnen. Maar daar ik die woorden niet kon weg krijgen, en mij gedurig opnieuw in mijn hart kwamen: Jesaja 44 : 5: „Deze zal zeggen: Ik ben des Heeren, en die zal zich noemen met de name Jacobs, en gene zal met zijn hand schrijven: Ik ben des Heeren", zoo werd ik er toe gedwongen. Eer ik dan door de hulpe Gods en met de liefderijke invloeden van Zijn indachtigmakende Geest wens te beginnen - zo staat er duidelijk, Jesaja 54 : 13, dat alle kinderen Gods, *kinderen van den Heere geleerd zullen zijn*, en de vrucht van die lering zou zijn, grote vrede. Het zijn dezulken die door den Heiligen Geest zijn wedergeboren, en dus dezulken die geestelijk leven, en in wier harten Gods Geest woont. Die kinderen zijn uit en van zichzelf onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad; zij zijn onmachtig om een gebed of zucht tot God te doen, en daarom zegt de Heere dat Hij zal maken dat haar werk in waarheid zal zijn, en dat zij in Zijne inzettingen wandelen. En dan zegt de Heere ook: „Dit volk heb Ik Mij geformeerd; zij zullen Mijn lof verkondigen.” En zij zeggen ook met de man naar Gods hart: „komt, hoort toe, gij allen die God vreest, ik zal u vertellen wat de Heere aan mijn ziel gedaan heeft.”

Toen ik 10 of 11 jaren oud was, had ik des avonds, als ik naar bed ging, veel overdenkingen hoe het toch gaan zou in dien grote en vreselijke Dag aller dagen, als de Heere Jezus zou komen op de wolk met de bazuinen van groot geluid, en dat dan al de doden zouden komen uit de graven en zouden rekensap moeten geven van hetgeen zij in hun leven zouden gedaan hebben, hetzij goed, hetzij kwaad. Dit verwekte in mij wel eens schrik en vreze, en wilde dan altijd beginnen met de ijdelheden van de jeugd, waarin ik geheel verslonden was, te verlaten. En als ik ziek was deed ik vele beloften; als ik nu maar beteren mocht, o! dan zou ik wel een ander mens worden. Want zó sterven! Dat kon ik toch niet; dan zou ik die vreselijke sententie moeten horen: „Gaaf weg van Mij, gij vervloekte, in dat eeuwige vuur hetwelk den duivel en zijn engelen bereid is!” En zo bleef het van het een tot het andere. Ja, als ik maar getrouwd was. Maar ach, wat is toch de mens! Toen ging het met mij gelijk het met andere mensen ging: „Niemand, zegt Job, vraagt: Waar is God, mijn Maker, Die psalmen geeft in de nacht?” Geen zegeningen, noch tegenspoeden, noch verlies van kinderen (want van niets ging ik vrij, zodat mijn man wel eens tot mij zeide: („Er valt geen steen, of hij valt op ons.”) Och! wat is de mens toch dood door de zonde en de misdaden. Het harde hart kan niet breken, noch voor God in de schuld vallen; hij is zelfs zo vijandig, dat de Heere Jezus met waarheid zegt: „Gij wilt tot Mij niet komen opdat gij het leven

hebt,” tenzij Hij Zelf met Zijn machtwoord tot het hart van de arme zondaar komt en hem trekt met koorden der liefde.

En hoewel ik zelf niet wist wat het was dat er aan mij gebeurde, kon ik het onmogelijk van mij weg krijgen. Ik was nu 27 jaar en dacht veel over mijn armoedig getob in de wereld om er met eer door te komen, (want het ging heel slecht met de visserij, zodat ik de minste verkwikking voor mijn zieke kinderen niet kon krijgen, en vragen durfde ik niet, zodat ik mijn dagen, ja nachten, met zuchten doorbracht), zo was het eens op een vroege morgen dat ik een heerlijk en dierbaar gezang hoorde, mij dacht dat het mensen waren in mijn buurt, hoewel ik daarna vernam dat er niet gezongen was. En hoewel het mijn ganse hart aandeed, kon ik het niet van mij weg krijgen.

Het was een vers uit Psalm 73:

*„ Wien heb ik nevens U omhoog,
Wat zou mijn hart, wat zou mij oog
Op aarde nevens U toch lusten?
Niets is er waar ik in kan rusten. ”*

En wat er verder op volgt. O! wat zag ik groot op die mensen die dat konden zingen of zeggen in waarheid; ik zag hen aan als heiligen van hoge plaatsen, als het gelukkigste volk dat op de ganse aarde was. Ik zag mijzelf aan als een vreemdelinge aan dat alles, als verduisterd in mijn verstand, vervreemd van het leven Gods; geen deel aan een belofte, ja, zonder hope, en was nu geen ellendiger op de ganse aarde dan ik; wat zou ik nu in zulk een naren toestand beginnen! Ach, ik wist het niet! Maar kreeg grote lust om Gods Woord te onderzoeken, waarop ik nu aan het werk ging en vele dingen liet, daar ik anders mijn vermaak in zocht. Ja ook in verborgen plaatsen waar ik mijn knieën voor God kwam te buigen om mijn benauwde hart voor de Heere uit te storten. Daar heb ik dan wel een jaar in geleefd zonder dat het iemand wist. Ik wist ook niet dat de vorst der duisternis rondom mij ging om mij van die weg af te trekken, want ik dacht dat alles uit mijn eigen hart opkwam. Dan was het: wat hebt gij nu een ongelukkig leven; uw arme man en kinderen hebben ook geen verzet meer, want gij zit altijd te suffen. Wat moet er nu van je worden? O, zei ik dan, dat is waar. Gaat je maar verzetten in de wereld en geeft het maar op, want daar komt toch niets van.” En zo werd ik dan heen en weer geslingerd, zodat het mij bij ogenblikken zeer bang was, en ik wel een moest uitroepen: „O God, moet ik dan bekeerd worden, o, help mij dan toch, want ik lig als een gebundene. Verbreek dan toch de koperen deuren en de ijzeren grendels van mijn hart; want ik kan niet en ik wil ook niet.” Hoe nu de satan mij kwam te bestrijden kan ik in geen woorden brengen. Dit duurde wel een half jaar. Ik was nu als een voortgedrevene en kon nergens in rusten.

Toen was het op een Pinksteren, in het jaar 1849, dat er een hevige ziekte uitbrak, de cholera, die vele mensen naar het graf rukte rondom mijn woning, ja, zelfs burens die ik hielp, werden met manden weggesleept naar een ziekenhuis. Och! Hoe was ik nu ontsteld. Nu was ik onbekeerd en zoveel tijd gehad en nu te laat. Het was mij nu zeer bang. De kortstondigheid van het menselijk leven omringde mij: „Laat ons naar onze ouders gaan, want daar is toch de ziekte nog niet.” Ik ging nu ook met dit voornemen uit mijn huis om met mijn moeder daarover te spreken.

Maar ach! Het was, toen ik half op weg was, of er een stem uit de hemel uit mijn hart kwam: „Al verbergdet gij u in het diepste van den afgrond, daar zal Mijn hand u vinden.” Er kwam een vreeze over mijn ganse lichaam. Ik kreeg ook te zien met welk een Alwetend en Overaltegenwoordig God ik te doen had, Wien ik niet kon ontvluchten. Ik ging wel door maar niet met dat voornemen; ik zweeg van alles. Toen

zeiden mijn broers tot mij: „Wij zullen vanavond je bed halen en blijf dan bij ons tot de sloepen uit de Noordzee komen.”

„Och, zeide ik, ik kan toch God niet ontvluchten.” Ik wist niet hoe gauw ik in mijn huisje moest komen om mijn benauwde hart voor de Heere uit te storten en te roepen om genade voor mij en mijn arme kinderen, die er ook zoveel werden weggerukt. Ik kon toch voor God niet bestaan met zoo een onbereide ziele voor die grote eeuwigheid, waarop die woorden in mijn hart kwamen: „Uw toeverlaat zal zijn onder Mijn vleugelen,” waarop ik in waarheid een hope kreeg dat God mij bewaren zou. Ik nam mijn Bijbel om te zien of die woorden er ook in stonden, want ik wist van niets, nooit had ik met zulk een opmerkzaamheid Gods Woord gelezen. Toen sloeg ik Psalm 91 op. Dit was iets bijzonders voor mij, het was of God Zelf tot mij sprak en ik geloofde het als Gods Woord. Dit gaf mij bijzonder veel troost; maar ook zag ik mijzelf aan als een onwaardig schepsel, die van een kind af aan nog niets had gedaan dan tegen God zondigen. Dit deed mij menigmaal uitroepen: „O Heere! Wat hebben die mensen gedaan? Die hebben zoo zwaar niet gezondigd als ik. O Heere! Ik ben Uw straffe dubbel waardig. Hoe kunt Gij mij nog weldoen! O Heilige, Rechtvaardige God!” Ik zag nu dat het mijn eigen schuld en zonde, al zou de Heere mij voor eeuwig verstoten, en zo moest ik nu de Heere gedurig rechtvaardigen. In die toestand bracht ik twee maanden door, en toen begon de ziekte zeer veel te verminderen, er stierven nu weinig mensen meer; maar mijn onrust werd niet verminderd, want ik was nog niet gered voor de eeuwigheid!

De vijand kwam mij zeer bestrijden, als de Heere met Zijn oordelen geweken was, dan zouden bij mij ook al die werkzaamheden weer over gaan, want het was bij mij nooit uit de ware vreze Gods, het was alles maar uit slaafse vreze. Dat bracht mij zo in de nood, dat ik den Heere aanliep als een waterstroom, waarop mij deze woorden krachtig in mijn hart kwamen: „ Ik zal u niet begeven, Ik zal u niet verlaten, maar Ik zal u Mijn Woord openbaren.” En toen kreeg ik te zien *hoe dat het Woord Vlees geworden was en onder ons gewoond had, en Zijn heerlijkheid aanschouwd hadden als den Eniggeborene van den Vader, vol van Genade en Waarheid.* O! nu gevoelde ik zulk een begeerte en uitgang des harten tot Hem als de enige Weg, de Waarheid, en het Leven, waardoor wij konden zalig worden. Dan zag ik Hem met de doornenkroon op Zijn Heilig hoofd. Ik gaf mij wel honderdmaal aan Hem over om Hem eeuwig lief te hebben en te dienen. Dit werd nu al mijn lust. Nu kreeg ik veel bestrijding op die weg. Dáár was het, gij denkt dat het een Goddelijk werk is, maar gij zult u bedrogen vinden. Dán weer: *gij zijt gewogen en te licht bevonden.* Het was mij nu van alle kanten benauwd. Zo was het op een avond dat ik mijn hart voor de Heere kwam uit te storten, dat het was of er een stilte in mijn hart kwam. Toen werd ik bepaald bij het wonderlijke gezicht dat Mozes zag in de woestijn, waartoe hij naderde, en zag dat het een braambos was, die wel brandde, maar niet verteerde. Nu ondervond ik dat de Heere tot mij riep: „ Doe de schoenen van uwe voeten, want de plaats waarop gij staat is heilig land.” Toen gaf ik de zonden en de wereld een eeuwigen scheidbrief en gaf mij voor eeuwig aan God over, al was er geen hemel tot beloning, noch hel voor straf. O, daar dacht ik niet eens om. Ik zag nu zoveel zaligheid en heerlijkheid in den dienst van God, dat ik het in geen woorden kon brengen. Het was nu of ik met God in een verbond kwam en mij gans aan den Heere verbond, waarop er een stem uit den hemel in mijn hart kwam: „*Ik ben de God Abrahams en de God Izaks en de God Jacobs, en Diezelfde God is uw God; wandel voor Mijn Aangezicht en wees oprecht.*” Toen werd ik zo overstelpt van de liefde Gods dat ik als wegsmolt in mijn nietigheid. Het was nu alles vrede en ik dacht nu nooit geen wereldse gedachten meet te zullen hebben, want ik had nu een nieuw harte en een nieuwe Geest van de Heere gekregen en dacht nu

voort te gaan van kracht tot kracht en van deugd tot deugd. Nu kreeg ik grote lust om mij bij het volk des Heeren te voegen.

Geboren te SOMMELSDIJK 11 Maart 1820; overleden te ROTTERDAM 24 november 1900.

BRIEF VAN WEDUWE ENSINK

Groningen, 1 juli 1857.

Veel geachte Vriend en Vriendin,

Daar ik niet U deel heb in zware en diepe droefheid des harte wegens uw veel geliefden zuster **Ida** en voor mij de aller dierbaarste vriendin die ik in de wereld had, zoo wens ik U ook mede te delen de vertroosting des Heiligen Geestes die mij de Getrouwe Jehova heeft geschonken.

Maar geliefde vrienden, zoo zal ik eerst wat moeten schrijven van hare zware strijd die al wel 4 maanden geduurd heeft. Hare strijd was menigmaal zoo hooggaande dat ze niet één ogenblik meer kon leven, maar sterven moest onder het rechtvaardig oordeel Gods, want ze lag onder zware aanvallen en bestrijdingen dat zij van God verlaten en overgegeven was, en de Heere hield Zich voor haar verborgen zodat zij niet anders zien kon of de Heere was tegen haar.

Maar ik had haar zoo lief in mijn hart, en in deze weg werd ik nog zooveel te meer en nauwer aan haar verbonden, want de Heere leidde ze mij op het harte, zodat ik met haar en voor haar heb moeten worstelen dag en nacht voor den Heere. Maar o wat had zij een zachtmoedige geest in al haar benauwdheden. Alle die haar kwaad bejegende die deed zij goed. En de Heere deed mij gelovig zien dat Hij die roede voor haar besteld had tot hare heiligmaking, zodat ik alles deed om haar op te beuren en te vertroosten wat in mijn vermogen was met het openen van des Heeren Woord dat ik haar dan aanwees dat Gods liefste kinderen meest de donkerste wegen door moesten, omdat den Heere ook Zijne bijzondere Genade aan dezulken kan en wil verheerlijken. Ja zo groot geliefde waren hare benauwdheden menigmaal dat ze mij kwamen roepen en zeiden: *Ida vraagt of je nog bij haar wil komen want ze denkt dat ze dadelijk sterft en de Heere houdt Zich verborgen voor haar.*

Ik stortte toen eerst mijn hart voor den Heere uit in deze klachten: *O Heere, hebben dan Uwe Goedertierenheden een einde, en zult Gij U voor haar verborgen houden altoos.* Maar toen ontving ik in de kracht des Geloofs deze woorden: „Ik zal de donkerheid voor haar aangezicht doen opgaan nam het zo gelovig aan dat ik antwoordde: *Het is goed Heere.*

Toen ging ik haastig naar Ida toe en vond haar op den grond uitgestrekt liggend en roepend: *ik sterf vrouw Ensink, ik sterf onder het rechtvaardig oordeel Gods.* Toen nam ik haar bij de hand en richtte haar op en zeide tot haar: *Staat op mijn liefste Ida en heb goede moed, want den Heere zal de donkerheid voor uw aangezicht doen opgaan, en zij stond op en was getroost want den Heere gaf haar kracht des Geestes om het aan te nemen.*

En op zodanige wijze heeft den Heere mij menigmaal gebruikt tot hare vertroosting en opbeuring. Ook eens met deze beloften, nog een kleine tijd en Ik zal Mijzelf aan

haar openbaren. Och hoe menigmaal zeide ze met bedruktheid des harten zou die kleine tijd haast vervuld zijn dat den Heere Zich aan mij zou openbaren. Ja vrouw Ensink, laatst toen ik mijn knieën boog voor de gootsteen daar ik de schotels wies, kwam mij ook zoo voor als den Heere Jezus komt zal Hij alles meebrengen. O mijn geliefden, wat gevoelde ik een dankbaarheid voor den Heere als zij een vertroosting mocht ontvangen. Maandagmiddag heb ik haar voor het laatst gezien en gesproken, toen vroeg zij mij kan U de hoop altijd nog wel vasthouden dat den Heere mij nog redden zou?

O ja mijn liefste Ida, het is den Heere die U in de smeltkroes heeft en Hij zal al het schuim voor U wegdoen, maar den Heere houdt Zich voor U verborgen, doch Hij is toch uw Heiland, want Zijn arm is niet verkort dat Hij niet zou kunnen helpen en Zijn liefde neemt niet af. Ja vrouw Ensink zeide ze, ik dacht ook aan Nebukadnézar dat den Heere hem zijn verstand weder gegeven had en de mens, die in de graven was, zoo zou den Heere mij ook nog kunnen verlossen, en toen nam ik afscheid van haar omdat zij den volgende dag naar een buitenplaats ging waar zij des zomers woonde. Ik beloofde haar dat ik bij leven en welzijn donderdag met haar zuster Anna bij haar zou komen op de buitenplaats.

Maar dinsdagmorgen om tien uur kwam uw zuster Anna bij mij aan en vroeg mij hebt U nog een boodschap aan mijn zuster Ida, ik ga er nog gauw heen eer zij weggaat. O ja, gij moet haar zeggen dat zij goeden moed houdt want den Heere gaat met haar, want zoals ik in deze morgen in het gebed geweest ben, dan is zij tot volle ruimte gekomen of hare verlossing is nabij.

Maar o geliefden, gij kunt het best met ons gevoelen welk een pijl van droefheid en angst mijn hart doorgriefden toen uw zuster dadelijk terug kwam en riep Ida was weggegaan.

Toen zijn we voorts uitgegaan om haar te zoeken en. mijn hart riep tot mijnen God: O mijn God, geef ze mij weder en liet niet af te smeken bij dagen en bij nachten.

Maar hier was ik zeker van dat zij de handen niet aan zichzelf zou slaan, want zij had vreze voor de dood. En ik stortte mijn hart uit voor den Heere met deze belijdenis: *O Heere, mijn hart is vervult met droefheid en met smart, naar ook met vrede want Uwe ogen zijn op haar, en mijn geweten spreekt mij vrij want ik heb met haar gehandeld naar Uwe wil en naar Uwe bevelen, want Gij Heere beveelt ons: Troost, troost Mijn volk, en spreekt naar het harte van Jeruzalem. Gij Heere, Gij weet dat ik ze lief had als mijn eigen ziel, ik heb niet afgelaten nacht en dag tot U op te zenden mijne smekingen en mijne gebeden. Waar blijven dan Uwe beloften die Gij, o Heere voor haar gedaan hebt.*

O mijn geliefden vrienden, ik blijf nog biddende voor mijn geliefde Ida als nog levende. Maar van woensdag op donderdag tussen 3 en 4 uur werd mij het gebed voor haar leven weggenomen, zodat ik geen woord meer voort kon brengen. Maar toen kwam er stille vrede en zachte kalmte in mijn gemoed en den Heere sprak door het geloof tot mij: Ik die den adem geschapen heb, heb haar weder genomen, Ik heb haar uit het gericht en uit hare angst weggenomen. Ik heb den Doorbreker voor haar aangezicht doen opgaan, de tijd was vervuld. Ik heb Mij Zelfs aan haar geopenbaard. En het was mij niet anders als hoorde ik onze geliefde Ida zingende en den Heere lovende voor den Troon, zodat mijn hart zoo verblijd was dat ik den Heere lofzang en aanbad.

En toen dacht ik bij mijzelf, zal ik nu niet uitgaan en het aan diegenen boodschappen die haar liefhebben? Maar ik vertoefde en legde mij weder neder, maar een half uur

later werd het mij weder even zoo krachtig en met dezelfde woorden zodat ik niet langer kon zwijgen. Maar ik bleef nog smekende dat het den Heere mocht behagen dat wij haar lichaam mochten vinden en het ter aarde bestellen. De groetenis van uw zwager en zuster Anna en van

Hooistra, en van mij,
wed. Ensink.

Deze jonge dochter was 42 jaar en is gevonden 2 uur buiten Groningen in een land in zittende houding wat voorover.

Toen de dokters haar zagen zeiden ze dat het een meisje van 25 of 26 jaar was, zo veel glans en blijdschap had op haar aangezicht gelegen, en hoewel ze al 5 dagen dood was, was er nog geen beschadiging of verderf aan haar te vinden en is met vreugde van den Heere ter aarde besteld.

BRIEF VAN DE ZUSTERS DEN HOLLANDER

Werkendam, 6 mei 1916.

Geachte Vriend met de Uwe,

Ik heb reeds enigen tijd uit zitten kijken naar een brief van U, maar tot nog toe tevergeefs. Ge zult misschien zeggen: het schrijven is voor mij een zwaar werk.

Nu vriend, als ik in mezelf zit te kijken, dan zou ik ook maar niet schrijven, den enen tijd heb ik geen hart, den anderen tijd geen lust, en zo is het altijd wat. O, dat vruchten zoeken in zichzelf, dat is toch zo'n dodend werk. De vijgeboom die vervloekt werd door den Heere, verdorste terstond en bracht nu ook geen vruchten meer voort tot in eeuwigheid.

Alzo ook wij uit het verbond der werken gevallen zijnde, zullen nooit één goede daad of gedachte kunnen voortbrengen. Wij zijn toch ten enen male het ganse beeld Gods kwijt geworden en satan toegevallen, wiens wil wij van nature komen te doen en uit te voeren. Wij staan nu in blakende vijandschap tegen onzen Maker en Formeerder over en er is een kloof tussen ons en het Hoge Wezen, die van onze zijde niet is te overbruggen, een breuk, die niet is te helen. Hier zouden alle mensen moeten omkomen onder het rechtvaardig oordeel Gods. Vandaag dacht ik zo: deze dingen te weten, dat is niet voldoende.

Ik kreeg toen zoo het een en ander te overdenken wat er van tijd tot tijd gepasseerd was. Onder andere ook dit: hoe ik een tijdje heb gehad, dat het onmogelijk voor mij was om zalig te kunnen worden, door de werken der Wet, omdat ik het beeld Gods was kwijt geworden en er nu geen greintje rechte kennis over was geschoten en ook geen macht om mezelf te bekeren tot God. In deze onmacht en onmogelijkheid niets te zeggen, zijn gansche macht was verbroken onder de macht van onzen dierbaren Koning. Wij waren door den Geest des Heeren tot U gebracht en daar de Geest is, daar is vrijheid, dat hebben wij klaar ondervonden.

De Heere heeft ons vrij en veilig thuis gebracht en zij waren allebei zeer verblijd, dat zij ons weer zagen. Nu, geliefde vriend, het verheugd ons te vernemen, dat U armer wordt, wij moeten alles verliezen, wij moeten leren uit genade zalig te worden; wij moeten een dienende Jezus leren kennen, alles van Hem, door Hem en tot Hem. Wij moeten alles leren op den weg en al verder de diepte in; dat leert elke ziel, die 't om de gemeenschap van een Drie-eenig God te doen is. Wij zijn op een wereldzee en leren hoe langer hoe meer kennen, dat wij op gevaarvolle klippen zouden stranden; als de Heere niet getrouw was, zouden wij omkomen. Maar de Heere zegt in Zijn dierbaar Woord „Ik zal u niet begeven en niet verlaten”. Wij moeten tot den dood toe leren, dat wij van nature midden in den dood liggen. En daarom is het alles tot ons nut, om dood en leven te leren kennen; licht en duisternis; zomer en winter; de tijden des jaars.

De weg is nauw die ten leven leidt en weinigen zijn er, die denzelven vinden. In den rechten zin moeten wij dagelijks een rouwkleed dragen en klagen over alles wat den Heere onbehagelijk is. Hoe meer licht, hoe armer in zichzelf; de weg wordt hoe langer hoe nauwer, als wij in ons zelve zien.

„O' en „och' wordt dikwijls gezegd; hoe kom Ik er nog door. Hoe zal ik nog eens in dat beloofde land komen. Ja lieve vriend, de Heere moet uit eeuwige zondaarsliefde ons weer komen halen en zeggen: Adam, waar zijt gij, door Zijn levendmakende Geest en trekkende liefde. Dan leert een ziel wat zij aan haar God heeft.

Dit heb ik laatst weer eens mogen ontmoeten, met deze waarheid: „Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop.” En daar overheen een bestraffende waarheid, waarvan ik wel mocht beven. En toen weer, waakt en bid zonder ophouden. En daar kwam die dierbare Koning van mij weer neder. En dan kan een ziel weer zeggen, „Ik zal, nu ik mag adem halen, na zoveel bangen tegenspoed, al mijn geloften U betalen, U, Die in nood mij hebt behoed.

*Dan zingen zij, in God verblijd,
Aan Hem gewijd,
Van 's Heeren wegen;
Want groot is 's Heeren heerlijkheid
Zijn Majesteit
Ten top gestegen;
Hij slaat toch, schoon oneindig hoog,
Op hen het oog
Die needrig knielen;
Maar ziet van ver met gramschap aan
Den ijd'len waan
Der trotse zielen.*

Dus, vriend, ik hoop dat wij en al het volk des Heeren, bij den dag mogen leven en blind volgen; dan zijn wij er het best aan toe. Volgen waar wij door moeten gaan, in voor en tegenspoed. Elke dag brengt zijn bezwaren en merendeels meer doornen dan rozen; de weg is niet anders. Het is zoals de Waarheid zegt, dat wij door vele verdrukkingen zullen ingaan in het Koninkrijk der Hemelen, Dat wij de wegen dus maar goed mogen keuren, alles is tot ons nut. Als wij het zien mogen, dan is alles goed en nuttig. Daar is overal nog honing aan de roede. Wij komen overal vrij door, en daar zegt de ziel: *Amen, Heere, dank; alles is goed en wijs.*

U moet het maar begrijpen met mijn schrijven; ik kan het zoo slecht. Zeg onzen neefs en nichts goedendag.

Ik hoop nog een briefje te schrijven. Doe de groeten aan allemaal, aan N. en mui van oom Adriaan en al de kinderen. Wij spreken nog dikwijls over de reis.

Nu, dag vriend. De nabijheid des Heeren tot troost op den weg, dien wij nog door moeten gaan.

p.s. *Die hier bedrukt met tranen zaait,
Zal juichen als hij vruchten maait*

Van beide zusters,
Pieterrella den Hollander.

Brief van Vrouw Hentinck te Amsterdam aan een onbekende vriend op Walcheren.

Amsterdam, 30 september.

Beminde vriend en broeder!

Nog ben ik met u in den Geest. De Heere zegt: *zal ik voor Abraham verbergen wat Ik doe?* De Heere had mij voor ruim een jaar zo krachtig zijn toezeggingen geschonken te midden ener diepte die voor mij onoverkomelijk was. En God bereidde mij voor Zijn sterke toespraak. *Ik ben uw God, de God des eeds en des verbonds; Ik ben uw heil.* En ziet, geen twee dagen of de Heere toonde het te zijn, in redden en dragen. Daarna legde de Heere, die trouwe Verbondsgod, mij op een ziekbed, zodat ik door de zwakte mij met niets meer bemoeien kon. En ziet, drie dagen en nachten een inleven uit God, zodat één enige, oude Christin mij bevatten kon. Ik lag op een Huwelijksverbonds bed. Waar ik geen geloof meer bezat, maar liefde uit het triomfantelijk leven. Wat eenmaal genoten zal worden, geen druk, geen leed, geen lichaam der zonde zat mij in de weg. Hooglied 2, bevestigd. Mijn eigen leven was ik voor die tijd kwijt geraakt. O wonder Gods. Het volk dacht elk ogenblik, *daar gaat ze.* Maar neen, neen ik kwam weer tot mijzelf. En ziet daar werd er een weg gebaand door den HEERE. Kosteloos naar Weesp, drie dagen. En wij hadden daar drie sabbatten feest. En o, die zaligheden werden mijn met volle bekers ingeschonken. Kom, beminde broeder, zingen psalm 36 vers 3. Een eeuwigdurend zingen. Wie zal Zijn lof verheffen naar waardij?

Kort daarop kwamen Vreemdelingen uit Purmerend, die wilden mij spoedig voor hun rekening halen. Daar ik vertrokken was zonder schoenen, buidel of male, *want daar blaast de hoge God maar in*, en de geest werd vaardig. Daar werd in mij bevestigd Jesaja 62: *Gij die des Heeren doet gedenken, laat geen stilzwijgen bij u wezen.* O wonder Gods! Mijn weg kunt gij vinden voor deze reis in Mattheüs 10. Mijn boodschappen voor vader verricht hebbende, zat ik neder om te bewonderen; hoe ik menigmaal dacht, zó een uitgewerkt vat, ontledigd zitten, vruchteloos aan den grond. Maar zalig uitgewerkt. Dan zette de Koning de zilveren trompetten aan de mond en de Geest blaast daar nu in. In 't kort wilden zij mij bij een ouderling van Ledeboer

hebben. Zij kunnen de reis niet betalen en deze wurm had er niets voor. Maar de Man Christi gaf Zijn ellendige een reispenning. En ach met diepe bewondering moeten wij God bewonderen over Zijn verborgen leringen aan Zijn voeten. Zij verheugden zich het meest, omdat ik uit de weg was gezet. En de Heere leidde mij in, van Sichem tot Gilgal. O mijn beminnelijke Bondsgod! Mijn lichaam werd zwak, want ik stip u maar even aan.

Te Leiden hadden wij bruiloft, en te Zoetermeer vereniging des harten. En nu moest ik met al deze ontvangen genade nog zeggen: *ik weet nog niets. Wonderlijk*, zeide de HEERE tot Manoach, *is Mijn Naam*. Wonderlijk is dat volk. *Zij komen aan door 't Goddelijk licht geleid*. *Hoe menigmaal* zeide de apostel, *zijn wij in perikelen*. Maar ook wij, dure tijden, armoede, ziekte, diepte, diepte en de grootste hel, het lichaam der zonde. Dat broeinst van walgelijkheid. Maar toch toenemen, en het rechte toenemen, is een uitgang uit onszelven. God de Drieënige in Zijn vrije giften te omhelzen. Verborgen Godzaligheid, wordt aan den Middelaarstroon genoten. *Al Mijn kinderen zullen van den Heere geleerd worden*. De Heere oefent Zijn deugden en ambten in zulke harten uit, maakt de wegen recht geschikt. Voor elke waarheid moet een gepaste ziel zijn. Heilig zijn de wegen, die de Heere God met mij houdt. Zie ik met een oog des geloofs op mijn Jezus, en ligt mijn verwachtingen in God, dan zeggen wij: *Uw doen is majesteit en heerlijkheid*. Maar verbergt de Heere Zijn aangezicht en wordt de hemel koper, en de aarde ijzer, och dan zit ik weer eens bij de pakken neer. En toch met Job, *ik weet mijn Verlosser leeft*. Maar om in alles den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te worden en nauwelijks zalig te worden. Met Paulus te zeggen: *ik jaag daarnaar, of ik het ook grijpen mocht, hoewel ik door Jezus Christus gegrepen ben*. Heilig zijn de wegen, dien mijn Vader met mij houdt. Hij plaagt of bedroeft niet van harte. En al zou God mij nu nog al doden, ik zou evenwel op Hem hopen.

Wij worden maar, lieve broeder, voor- en toebereid. Maar te zitten aan de ronde tafel in het Koninkrijk Gods, daar zullen wij met al het Erf- en Bondsvolk en Keurvolk den Drieënige toebrengen, de lof, dank en aanbidding tot in alle eeuwigheid. *Amen*

Nu beminde broeder en zuster, de lampe Gods lichte over uwe tenten en Zijn vriendelijk aangezicht over uw zielen. Zijn kruisverdiensten uwe en mijn staf. Zijn eeuwiggeldende gerechtigheid uw en mijn reismantel door deze woestijn. Dat zij zo.

Na enige heilbiddende en verbondene groeten van mij en mijn man, uw zuster in den Algenoegzamen.
Vrouw Hentinck.

Schrijf mij nu spoedig, anders plaagt mij de vijand, met mijn gebrekkig schrijven.
Groet Sion.

P. s. Deze brief is afkomstig uit familiepapieren van Fam. Verhage, afkomstig van Zacharias Verhage, molenaar te Meliskerke.